

21 maart 2019, Studie Godsnamen in Bracha – door: Jos Bremer

Godsnamen

Inleiding

We gaan het over Godsnamen hebben. Namen, meervoud. In de uitnodiging had ik al wat vragen gezet:

Waarom maakt de Eeuwige zich met verschillende namen bekend? Wat betekenen die verschillende namen? Hoe gebruiken wij deze namen? Zo maar wat vragen over Godsnamen die afgelopen tijd actueel waren in onze samenkomsten. Maar er zijn meer vragen die hiermee samenhangen: wat is er bijzonder aan de naam Jesjóea? En waarom is dat de Naam boven alle naam? En wat bedoelt Johannes als hij schrijft dat we moeten bidden in Jezus' naam?

Een heleboel vragen over Godsnamen. En misschien hebt u nog wel andere vragen? Ik wel. Ik vroeg me af: hoevéél namen heeft God eigenlijk? En wat ik me ook nog afvroeg: ja, al die namen ... maar hoe heet God nu eigenlijk écht?

Nou, voordat ik iets van een poging ga doen om wat van die vragen te beantwoorden, wil ik eerst eens kijken naar wat een naam eigenlijk is. Daar begin ik mee: wat is een naam.

En dan wil ik daarna iets zeggen over de twee meest voorkomende Godsnamen. De Godsnaam die verreweg het meeste voorkomt, dat is de Naam die in onze Nederlandse vertaling voorkomt als Here, meestal met hoofdletters. In het Hebreeuws zijn dat vier letters, *jod, hé, waw, hé*. Die naam komt bijna 7000 keer voor in de Hebreeuwse Bijbel¹. En de Godsnaam die daarna het meeste voorkomt, is God, in het Hebreeuws *Ellohiém*. Ruim 2600 keer in Tenach².

En dan tenslotte wil ik een antwoord proberen te geven op die vraag: wat is dat nou, bidden in Jesjóea's naam.

Ik ben heel blij met dit onderwerp, Godsnamen, want het gaat over God zélf. Ik mocht daar dus lang over nadenken – mocht u natuurlijk ook. Erg leerzaam. En het bleek dat er ook een belangrijke les in zit.

Wat is een naam

We beginnen bij het begin: wat is een naam?

Nou, dan pakken we de Dikke van Dale er even bij en dan lezen we drie betekenissen. De eerste is:

Een naam dat is een woord waarmee een persoon of zaak wordt aangeduid, hetzij als categorie of als individu.

¹ jhwh – 1820 keer in Tora, 6828 keer in Tenach

² ellohiem – 812 keer in Tora, 2602 keer in Tenach

Dus we hebben namen voor personen en voor zaken, en dan voor categorieën – dus voor groepen – en voor individuen. Even wat voorbeelden. Eerst voor personen. Dan hebben we dus namen voor een individueel persoon en voor een groep personen. Noem eens een voorbeeld van een naam van een individueel persoon (je eigen naam). En van een categorie personen, dus van een groep? (mannen, sporters, koks, ...).

Zo heb je dat ook voor zaken. Dat is voor alles behalve mensen, zeg maar. Een voorbeeld: er zijn zaken en die hebben we genoemd *schilderijen*. *Schilderij* is dus een naam van een categorie. Maar je hebt dus ook namen voor individuele zaken, bijvoorbeeld voor een individueel of specifiek schilderij, zoals De zonnebloemen, De aardappeleters, De nachtwacht, De Mona Lisa, enz.

De tweede betekenis die Van Dale geeft, daar kennen we ook allemaal wel een voorbeeld van.

Een naam is een woord dat op iemand of iets wordt toegepast ter aanduiding van het bezit van een bepaalde hoedanigheid.

Als voorbeeld een burgemeester, dat is iemand met een bepaalde hoedanigheid en die heet daarom *burgemeester*. Dus *burgemeester* is een naam. Ook bij zaken heb je dat. Je hebt bijvoorbeeld schilderijen van een uitzonderlijke kwaliteit en die noemen we *meesterwerken*. Dus ook *meesterwerk* is een naam.

En dan de derde betekenis, die kennen we ook. *Faam, roem*. Denk aan de torenbouw in Babel: *laten we voor ons een naam maken* (Genesis 11:4) zeiden ze.

Is natuurlijk allemaal bekend, maar het leek me goed om daar toch even mee te beginnen.

Namen van individuele personen

Dan wil ik nog even stilstaan bij namen van individuele personen. Iedereen begrijpt dat iemand een unieke naam moet hebben. Of in ieder geval uniek binnen de groep waarin iemand zich bevindt. Als we het in deze groep hebben over Jochanan, dan weet iedereen gelijk over wie ik het heb. Dus alleen Jochanan is dan genoeg.

Maar als ik iets over Bert wil zeggen, moet ik er even bij zeggen welke van de twee ik bedoel. Dus dan is er een nadere aanduiding nodig.

Hoe groter de groep wordt, des te nauwkeuriger moet je iemand benoemen. Gelukkig hebben we al eeuwen achternamen, dus als ik Berts achternaam toevoeg, dan weet iedereen over wie ik het heb.

Nou zou het zo maar kunnen dat er ergens op de wereld nóg een Bert met die achternaam bestaat. Voor ons hier is dat niet interessant, maar stel dat je in Israël bent en het daar hebt over Bert met die achternaam, dan moet je misschien nog zeggen: "ja, die uit Apeldoorn". Een nadere aanduiding dus, zodat je zeker weet dat je beide over

dezelfde persoon roddelt. Een naam is dan een identificerend gegeven, het is onderdeel van je identiteit.

In de Bijbel zie je dat ook. Op zich zou het voor ons genoeg zijn als het over *Jesjóea* zou gaan. Maar de mensen in die tijd kenden wel meer mensen met die naam, denk ik. Want je leest soms in de Bijbel over *Jesjóea* van Nazareth en *Jesjóea* de Galileeër. Een nadere aanduiding dus omdat anders niet duidelijk zou zijn welke *Jesjóea* bedoeld werd.

Nu moet je je één ding goed beseffen: die individuele namen – een naam als deel van je identiteit – spelen in de Bijbel veel minder een rol dan tegenwoordig. En dat is heel goed te begrijpen. Want in het Griekse denken werd het individu steeds belangrijker. De mens als persoon werd belangrijk.

In het Hebreeuwse denken is de mens veel meer deel van het geheel, van de familie, van de stam, van zijn volk. Je ziet dat ook in de geslachtsregisters in de Bijbel: bij een naam wordt er vaak gezegd: die verwekte die en die verwekte die ... Het gaat niet zozeer om de naam van het individu, maar om de geslachtslijn waaruit iemand deel van uitmaakt.

Maar in het Griekse denken komt het individu dus steeds meer op zichzelf te staan. En daar wordt de individuele naam van een mens ook veel belangrijker. Al bij de Romeinen, die dat Griekse denken hebben overgenomen, zijn achternamen ingevoerd. Romeinen hadden namen die soms wel uit vier delen bestonden: de voornaam en de familienaam, maar ook een bijnaam en dan soms nog een naam op basis van iemands persoonlijke eigenschappen of verdiensten. Zo kreeg iedereen een unieke naam, dat was belangrijk, want je was een uniek individu.

Dat herkennen we nu ook heel duidelijk. Namen en titels om iemand uniek te kunnen aanwijzen. Bijvoorbeeld burgemeester M.L. Mulders, daar was er maar één van in de hele geschiedenis. Dat was begin vorige eeuw een burgemeester in Schoonebeek en dat was toevallig mijn overgrootvader. Maar dat is dus niet de praktijk die je in de Bijbel tegenkomt.

Adam en Eva

Wat zien we dan wel in de Bijbel? Wie is de eerste persoon die in de Bijbel een naam krijgt?

Genesis 3:20: En Adam gaf zijn vrouw de naam Eva, omdat zij moeder van alle levenden is.

וַיִּקְרָא הָאָדָם שֵׁם אִשְׁתּוֹ חַוָּה כִּי הוּא הִיְתָה אִם כָּל־הָי

Eva dus. Maar eerst even over Adam: is Adam een naam volgens de definitie van Van Dale? Jazeker. Maar nu een moeilijkere vraag: is het de naam van een individu of van een categorie?

Je zou kunnen zeggen: van beide. Het Hebreeuwse woord *adám*, betekent *mens*. Van *adamá*, dat *grond* of *aarde* betekent omdat hij daaruit was gevormd. Nee, dat klopt niet. Want ook de dieren zijn uit de *adamá* gevormd³. Het is anders om: want de mens is niet, als de dieren, een klomp aarde, maar de mens is een levend wezen geworden doordat God de *nesjamá*, de levensadem, in zijn neus blies. De mens onderscheidt zich van de dieren en de aarde is zijn werkterrein. Dus het is omgekeerd: de *adamá* – de aarde – is genoemd naar de *adám* – de mens. Want op de *adamá* heeft de *adám* een opdracht te vervullen.

En Adam is in die zin de naam van een categorie schepselen, namelijk de mens. Maar omdat Adam de enige was in die categorie, was het ook gelijk zijn eigen naam. Alleen je begrijpt wel dat die eerste mens helemaal geen eigenaam nodig had. Want wie moest hem zo noemen? Het was genoeg dat hij mens was, want daar was er toch maar één van.

Nu krijgt die mens een partner, Eva. Dat is ook een naam. Is dat een naam van het individu of van een groep?

In het Hebreeuws is haar naam *Chawwá*, van *chaj*, *leven*. En de mens noemt haar zo omdat ze de moeder van al het leven is. – Op zich ook best opmerkelijk. Staat daar een prachtige vrouw voor je neus waar Adam ongetwijfeld op het eerste gezicht verliefd op werd, en hoe noemt hij haar dan? Oh, wat een schat! Kanjer! Schoonheid! Of desnoods: Hulp! Maar nee, hij ziet in haar iets dat hij nog helemaal niet kende. Hoe wist Adam iets over moederschap, over nakomelingen?

Chawwá is natuurlijk haar individuele naam, want op dat moment is er maar één potentiële moeder van het leven – want ze was nog geen moeder.

Maar je ziet dat *Adám* en *Chawwá* niet zo maar individuele namen zijn maar veel meer zeggen over wie ze zijn. Je zou kunnen zeggen: iedereen is in essentie een *adám* en iedere vrouw begint in essentie als een potentiële moeder van leven, als een *chawwá*.

Later in de Tora zegt God dat ook, beide, de man en de vrouw, kregen die naam *adám*:
Genesis 5:2: *Mannelijk en vrouwelijk schiep Hij hen, en Hij zegende hen en gaf hun de naam mens, op de dag dat ze geschapen werden.*

Dit is het begin van het geslachtsregister van de mens en je zou kunnen zeggen: God heeft niet alleen de eerste man en vrouw zo genoemd, maar met hen ook al hun nakomelingen. Allemaal *adám*, mens.

Namen geven

We gaan nog even een stapje dieper. Want als we het over Godsnamen hebben moeten we echt goed begrijpen wat een naam is in de Bijbel.

---

³ Genesis 2:19

Ik heb voor vandaag eens het commentaar van Rav Samson Raphael Hirsch gelezen, een Duitse orthodoxe rabbijn uit de 19^e eeuw⁴. Het was een rabbijn uit de Haskala-beweging, de Joodse verlichting. Voor de orthodoxe Joden liet hij zich teveel in met de moderne wetenschappen. Maar voor de vrijere, liberale Joden, was hij juist weer te orthodox. En dan waren er ook nog chassidische Joden en die zullen hem ook te orthodox hebben gevonden. Een rabbijn van het midden, zullen we maar zeggen, en als ik nu zijn commentaar lees vind ik dat erg begrijpelijk en modern.

Hirsch legt uit dat het woord *naam*, in het Hebreeuws שֵׁם, *sjeem*, dat je dat hetzelfde schrijft als שָׂם, *sjaam*, dat *daar* betekent. Beide woorden zijn afgeleid van het werkwoord שָׂם, *soem*, dat *plaatsen, zetten*, betekent: *iets ergens neerzetten*. Het verband tussen *iets ergens neerzetten* en het woord *daar* dat zie je meteen: *zet het daar maar neer, of: ik heb het daar een plaats gegeven*. Maar wat heeft een naam te maken met *ergens iets neerzetten*? Hirsch legt uit:

Een naam is de intellectuele plaats, de categorie waartoe iets behoort. Een naam aan een object toekennen, betekent het object zijn plaats toekennen in de wereld van onze gedachten. Het geeft aan waar, conceptueel gezien, het object hoort.

Zie je dat het Hebreeuwse begrip voor naam, volgens Hirsch, dus beperkter is dan wat Van Dale zegt? Van Dale zegt dat een naam een categorie óf een individu kan aanduiden. Maar in het Hebreeuwse denken is het vooral bedoeld om te kunnen indelen, dus voor categorieën.

Nou hadden we het al over Adam ... Iets eerder in de Tora is Adam de eerste die namen gaat geven. – Ja, als je het chronologisch bekijkt, geeft God de eerste man en vrouw als eerste een naam, *adám*. Maar het verhaal wordt juist zó verteld dat Adam de eerste is die namen gaat geven. En dat is belangrijk, want zo leren we nog iets belangrijks over wat een naam in de Bijbel is.

Je zou ook nog kunnen tegenwerpen: ja, maar in het scheppingsverhaal geeft God toch ook al namen, want God noemde bijvoorbeeld het licht dag en de duisternis noemde Hij nacht (Genesis 1:5). En inderdaad zijn *licht, duisternis, dag* en *nacht* ook namen. Maar toch, zegt Hirsch, geeft God hier geen namen. Want, zegt Hirsch:

De woorden licht en dag zijn op geen enkele manier identiek. Wat hier het geval is: dag – als een eenheid van tijd – duidt de maat voor de tijd aan gedurende welke het licht regeert op aarde. [...] Hetzelfde geldt voor duisternis en nacht. Bovendien, behalve voor dag, nacht, aarde, zee en hemel, zien we nergens dat God Zijn schepselen bij naam noemt. Zelfs aan de mens geeft Hij geen naam, want de Schrift zegt niet: *En God schiep een schepsel en noemde het Adam*. [In het scheppingsverhaal, denk ik dat Hirsch bedoeld, want in Genesis 5:2 staat dat dus

⁴ Rav Samson Raphael Hirsch (1808-1888), een Duitse orthodoxe rabbijn die nogal wat invloedrijke boeken heeft geschreven

wel.] In al die gevallen dat God een naam geeft aan een van Zijn schepsels, kent hij aan dat schepsel – door die naam – de specifieke missie toe aan dat schepsel.

Het zijn dus niet zozeer namen, die God geeft, maar opdrachten. En zo wordt het in de Talmoed bijvoorbeeld ook vertaald en zo kun je begrijpen dat God hier geen namen geeft:

God riep het licht en droeg het op te dienen gedurende de dag en Hij riep de duisternis en droeg het op te dienen gedurende de nacht.
(Babylonische Talmoed, traktaat Pesachiem 2a)

En ik denk dat dat ook geldt als God de mensen *adáám* noemt in dat eerste geslachtsregister: Hij droeg hen op *adáám* te zijn, méns te zijn – en wat dat precies is, is een studie apart ... of een studie ... we zijn ons hele leven bezig om te leren méns te zijn.

Maar één facet van dat mens-zijn wil ik even naar kijken. Dat leren we uit het Hebreeuws: *adáám* is gerelateerd aan het werkwoord דָּמָה, *damá*, en dat betekent: *lijken op*.

Dat wordt daar in dat geslachtsregister niet zomaar herhaald. Daar wordt éérs gezegd:

Genesis 5:1: *Op de dag dat God Adam schiep, maakte Hij hem naar de gelijkenis van [דָּמוּת, d^emoet, van דָּמָה, damá] God.*

En gelijk daarna:

Genesis 5:2: *Mannelijk en vrouwelijk schiep Hij hen, en Hij zegende hen en gaf hun de naam mens [adáám], op de dag dat ze geschapen werden.*

Je zou dus kunnen zeggen: als al dat namen geven van God dus eigenlijk is dat God opdrachten geeft – en geen namen – dat dat ook voor de mens geldt. De opdracht van *adáám*, van jou en mij, is *damá*, lijken op God. *Adáám* is een opdracht.

Lijken op God ... misschien is dat wel het doel van deze studies over Godsnamen, dat we leren waar we op moeten gaan lijken.

En nu pas begin ik een opmerking te begrijpen die ik maanden geleden las in een boek van Peter van 't Riet. Hij schreef – en dat is me altijd bij gebleven, maar ik begreep het nooit zo goed:

De Tora heeft niet zozeer een antropomorf godsbeeld, dan wel een theomorf mensbeeld.

Nu begrijp ik dat en ik kan het nu uitleggen. Er wordt vaak gezegd: die God zoals die in de Bijbel wordt beschreven, die is zo menselijk – dat is antropomorf, mensvormig. Die God spreekt zoals de mens, reageert zoals de mens, heeft lief zoals de mens, wordt boos zoals de mens. Heeft een gezicht, ogen, neus, oren, handen ... Zou dat niet gewoon een bedenkfel van mensen zijn?

Maar de Bijbel is geen beschouwing over God, is geen theologie. Andersom: het is een beschouwing van de mens in termen van God. De Bijbel gaat over de mens en hoe die

kan worden als God. God is het voorbeeld voor de mens. Dat is wat het betekent dat wij zijn geschapen naar de gelijkenis van God – theomorf, godsvormig.

God is in de Bijbel niet het probleem, zegt Peter van 't Riet – we hoeven God niet te gaan begrijpen of leren kennen. De méns is het probleem. Wij moeten gaan lijken op God, we moeten onszelf gaan leren kennen. Al Gods handelen in de Bijbel is een voorbeeld voor ons.

Kijk, nu worden die Godsnamen pas écht interessant.

Adam geeft namen

Dus échte namen, zo vertelt het verhaal, geeft de méns. Laten we dat maar eens bekijken:

Genesis 2:18-20: ¹⁸ Ook zei de HEERE God: *Het is niet goed dat de mens alleen is; Ik zal een hulp voor hem maken als iemand tegenover hem.* ¹⁹ De HEERE God vormde uit de aardbodem alle dieren van het veld en alle vogels in de lucht, en bracht die bij Adam om te zien hoe hij ze noemen zou; en zoals Adam elk levend wezen noemen zou, zo zou zijn naam zijn. ²⁰ Zo gaf Adam namen aan al het vee en aan de vogels in de lucht en aan alle dieren van het veld; maar voor de mens vond hij geen hulp als iemand tegenover hem.

Ik heb het expres even in een stukje context gezet, dat namen geven door de mens. Zie je dat het onderdeel is van het zoeken naar een hulp tegenover hem? In die zoektocht kwamen alle dieren bij Adam langs. En uit de context zie je dan dat Adam ze niet zomaar een naam moest geven, maar die dieren kwamen langs zodat Adam kon zien, kon ervaren, of het een dier was dat als hulp tegenover hem kon zijn. Hij moest dus het wezen van al die schepsels beproeven. Wat was het wezen? Hoe kon Adam dat benoemen? Welke naam kon hij daaraan geven? Zie je dat de naam te maken heeft met het wézen van degene die de naam draagt?

Moet je eens goed kijken hoe het hier wordt gezegd:

en zoals Adam elk levend wezen noemen zou, zo zou zijn naam zijn.

Maar Hirsch vertaalt:

en alles wat de mens, als een levende persoonlijkheid, het noemt, dat is zijn naam.

Hirsch betreft dat *levend wezen* dus op de mens. De mens benoemt hier de dieren, niet als God, die het wezen van ieder schepsel kent, maar als levend wezen, als zélf een schepsel zijnde. Dus dat is heel subjectief, vanuit de beperkte waarneming van de mens. En de mens deelt de dieren in, in vogels, vissen, landdieren ... En hij geeft ze namen zoals die mens die dieren waarneemt en ervaart.

Maar tóch wordt hier dan gezegd – en dat had helemaal niet hoeven, want er had gewoon kunnen staan – en dat is een goede vertaling van het Hebreeuws: *en Adam gaf elk levend wezen een naam* – maar er wordt gezegd: הוּא שָׁמוֹ, *hoe sj^emó, dat (is) zijn naam!* Het verhaal had best kunnen volstaan met te zeggen dat Adam de dieren voor

zichzelf een naam gaf. Klaar. Maar dan wordt er dus gezegd dat de namen die Adam aan de dieren gaf, vanuit zijn beperkte blikveld, ondanks dat hij het wezen van de dieren niet doorziet, dat die namen ook de namen zijn: dat is zijn naam. Hirsch zegt:

De kennis van de mens, afgeleid van de indrukken die hij opdoet, zelfs al is het niet de kwintessens van de waarheid, bevat waarheid. [...] En God verzekert de mens ervan dat de mate van inzicht die hem is gegeven in de geschapen dingen, geen misleiding is. Dat inzicht bevat slechts een fractie van de waarheid, maar ook dat is waarheid. Het is de waarheid die hij nodig heeft voor zijn missie op de aarde en hij mag daarop vertrouwen.

Vind ik heel mooi! Waarheid is dus subjectief – of: ieder ziet slechts een klein deel van de waarheid, volgens Hirsch. En dat is ook belangrijk voor als we het zo gaan hebben over Godsnamen. Want daar gaat het er om – zullen we zo zien – hoe jij God ervaart, hoe Hij zich aan jou openbaart.

Menselijke zaak

Wat we dus gezien hebben, en wat heel belangrijk is om je te beseffen: het geven van namen is een ménselijke zaak. De méns geeft namen. Zei Hirsch eigenlijk ook al. Dat een naam geven is: het plaatsen in een categorie in onze gedachten. Is dus iets voor de mens, om te ordenen. Want wij mensen worden met een geweldige veelheid geconfronteerd in de schepping en dat moeten we ordenen, willen we niet helemaal gek worden.

Maar dat ordenen is ook een valkuil. Dat zie je aan dat verhaal van de Toren van Babel. Ze zeiden daar:

Genesis 11:4: Laten we voor ons een naam maken, anders worden wij over heel de aarde verspreid!

Ze wilden greep op de zaak houden en schoten daarin door. Het is de zucht naar organisatie, naar macht, naar het willen beheersen van alles. Het namen geven kan dus ook een gevaar worden: het gevaar is: organisatie, controle willen uitoefenen.

Wij hebben het dus nodig, namen te geven. Maar bij de Eeuwige, de Oneindige, daar is alles één. De Eeuwige is één. Dat betekent dat er buiten Hem niets is. Dat ook de schepping niet buiten Hem bestaat. God heeft het daarom niet nodig om de dingen in te delen, ze namen te geven. Want alles – zo noemen wij het dan: alles – is voor Hem één. Dat is voor ons mensen niet te bevatten. Want voor de mens in dat alles, Gods schepping, die hij als een veelheid van schepselen ervaart, is het bijna een eerste levensbehoefte om namen te geven.

Goed, tot zover deze inleiding. Ik hoop dat je begrijpt dat namen in de Bijbel dus een beetje anders zijn dan zoals wij tegenwoordig naar namen kijken. Dat wij met ons Griekse denken graag zo specifiek mogelijk namen willen geven om vat op de zaken te krijgen. Unieke namen voor unieke personen en dingen. Maar dat Bijbelse namen juist het wézen van iemand of iets aanduiden – en dat is nou juist níét helemaal te vatten

door de mens. Een naam is ook een opdracht die iemand heeft of een eigenschap die iemand heeft.

Wat is Zijn naam?

Dan nu terug naar de vraag van het begin:
Hoe heet God? Hoeveel namen heeft Hij?

We zagen al: Hij heeft heel veel namen. Oneindig veel namen, zou ik willen zeggen. En tegelijk ... hoe kan God een Naam hebben? Hoe kan Hij, Die oneindig is, wat wij helemaal niet kunnen bevatten, een Naam hebben? Hoe zouden we Hem moeten benoemen, be-namen? We hebben we toch helemaal geen categorie voor Hem? Hoe past Hij in onze gedachten? God heeft geen Naam.

Het leuke is dat dat eigenlijk twee verschillende benaderingen zijn. Als je er over gaat nadenken – dat is dus de Griekse manier van denken, want dan benader je alles met het verstand – dan kom je tot de conclusie dat God zo geweldig groot is, dat wij Hem nooit kunnen bevatten. En bij gebrek aan Naam zou je Hem dan de naam *Oneindige* kunnen geven. Of in het Hebreeuws: *Ein Sof*, zonder einde.

In de Bijbel kom je dat niet tegen – waarmee natuurlijk niet is gezegd dat het niet klopt. Het klopt heus wel dat God voor ons niet te bevatten is. Maar in de Bijbel zien we dat God zich openbaart op een manier die voor de mens wél is te vatten, zoals de dieren zich aan Adam lieten zien. En aan die manifestatie van God kan de mens wél een naam geven. Dat worden dan heel veel verschillende namen, want God openbaart Zich steeds op een andere manier en ieder ervaart die openbaringen van God ook op zijn eigen manier en mag daar ook zelf namen aan geven.

God openbaart Zich niet als de Oneindige, want dat is niet te bevatten voor een mens. Hij laat niet alles van Zich zien, maar een bepaalde kant, zou je kunnen zeggen. Hij beperkt Zichzelf en laat maar een klein stukje van Zichzelf zien. Wát? Wat is Zijn Naam?

Ellohiém

Eerst wil ik iets zeggen over de eerste Naam van God die je in de Bijbel tegenkomt. In het eerste vers van de Bijbel lezen we:

Genesis 1:1: *In het begin schiep God de hemel en de aarde.*

בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ

Ellohiém, God. De eerste Naam van God, God die zich toont als de Schepper. Het is ook de openbaring van God dóór Zijn schepping. Aan die manifestatie wordt dus de Naam *Ellohiém* gegeven. Maar we moeten het goed zeggen – want namen zijn een menselijke zaak – het is zoals de mens Gods manifestatie door de schepping ervaart.

Nou zien we in de Bijbel ook dat *ellohiém* een naam is voor meer dan alleen God. Het woord wordt ook wel vertaald met *rechtters*. Het is inderdaad een meervoud. Goden, zo wordt het ook wel eens vertaald. Steeds als het over goden gaat, dan staat daar in het

Hebreeuws dat *ellohiém*. Ook gewone mensen worden *ellohiém* genoemd, bijvoorbeeld Mozes wordt door de Eeuwige als een *ellohiém* gezet voor de Farao⁵.

Wat heeft dat allemaal met elkaar gemeen? De Naam *ellohiém* staat voor macht. Voor de afgoden bogen de mensen neer in de hoop dat die macht ze goedgezind zou zijn. Rechters hebben macht, je bent overgeleverd aan hun oordeel. En als het wordt gebruikt voor God, laat het ook Zijn macht zien: God die scheidt, God die oordeelt.

God als *ellohiém* is niet iemand met wie je een vriendschappelijke relatie aangaat. Het is een manifestatie van God waaraan je je te onderwerpen hebt.

De hele schepping zoals wij die ervaren is een uiting van *ellohiém*. Alle natuurwetten, de zwaartekracht, het weer, het water, vuur ... ervaringen waaraan we ons maar hebben te onderwerpen. Al die dingen zijn een openbaring van God.

Dat is ook leuk in het woord *ellohiém* terug te vinden. Hirsch legt dat uit – daar is hij weer. Het laatste stukje, dat *iem*, geeft aan dat het een meervoud is. En je kunt zeggen dat het een meervoud is van אֵלִים, *éélè*, *deze*. Deze, deze en deze ... alles wat je kunt aanwijzen. Dus *ellohiém* is al die verschillende verzamelingen deze's – de veelheid – bij elkaar. Hirsch zegt:

Waar *éélè* de veelvoud van de wereld aanduidt, duidt de naam *Ellohiém* het ene unieke Wezen aan, Wiens macht en wil deze veelheid in een geheel verenigen: het is door Hem en hun relatie met Hem dat alle elementen in het heelal één enkele entiteit worden – kort gezegd: één wereld.

Ofwel: dit alles hier is een manifestatie van God. Maar dus wel onbarmhartig: het is wat het is. En in God wordt dat verenigd, één gemaakt.

Wat ik zo leuk vind, is dat in die Naam *ellohiém* dus dat meervoud zit. Het is al een hint dat God – die ene God – zich op allerlei verschillende manieren aan de mens kan openbaren, dat wij dat als een meervoud kunnen ervaren.

Maar nu denk je misschien: ja, maar *ellohiém* is niet de échte Naam van God. Wat is de échte Naam van God?

Wat is Zijn Naam?

Dat vroeg Mozes zich ook af. Toen Mozes de opdracht kreeg om Israël uit Egypte te gaan halen – daar bij die brandende braamstruik. Dat is natuurlijk het bekende gedeelte dat we moeten behandelen als we het over Gods Naam gaan hebben.

Exodus 3:13: En Mozes zei tegen God: Zie, wanneer ik bij de Israëlieten kom en tegen hen zeg: De God van uw vaders heeft mij naar u toe gezonden, en zij mij zeggen: Wat is Zijn Naam? Wat moet ik dan tegen hen zeggen?

---

⁵ Exodus 7:1

Eerst even dit: Mozes had een dubbele missie. Hij moest natuurlijk naar de Farao van Egypte om hem te overreden het volk Israël te laten gaan. Maar Mozes moest ook naar het volk. Dat was eigenlijk zijn belangrijkste maar ook moeilijkste missie: het volk Israël voorbereiden voor het verheven doel om een volk van God te worden. Blijkbaar had Mozes er niet zo'n probleem mee om naar de Farao te gaan – daar had Mozes geen vragen over. Maar dat volk ...

Èh^ejè

En wat zegt die God dan?

Exodus 3:14: En God zei tegen Mozes: IK BEN DIE IK BEN. Ook zei Hij: Dit moet u tegen de Israëlieten zeggen: IK BEN heeft mij naar u toe gezonden.

God zei: אֶהְיֶה אֲשֶׁר אֶהְיֶה, èh^ejè asjér èh^ejè. Dat is: èh^ejè waarvoor geldt: èh^ejè. En èh^ejè is een werkwoordsvorm van het werkwoord zijn, הָיָה, hajá, zijn, gebeuren. En die vorm geeft een onvoltooide handeling weer, iets dat nog steeds bezig is. En dat in de eerste persoon: ik ben. Maar net zo goed: ik zal zijn. En ook: ik was. Ik was; onvoltooid verleden tijd.

Die uitdrukking is lastig te vertalen in het Nederlands omdat in de Hebreeuwse woorden zoveel dynamiek zit. Je zou het moeten omschrijven: het is een Ik die gaande is, die aan het gebeuren is: Ik ben die gebeurde, gebeurt en ook zál gebeuren. In al het gebeuren ben Ik daar steeds. Zo iets.

Maar zie je dat de Eeuwige zich aan Mozes wel openbaart met dat אֶהְיֶה אֲשֶׁר אֶהְיֶה, èh^ejè asjér èh^ejè, maar dat Mozes tegen de Israëlieten alleen maar moet zeggen: אֶהְיֶה, èh^ejè heeft mij naar u toe gezonden?

Precies dit woord אֶהְיֶה, èh^ejè, komen we vóór deze tekst nog drie keer tegen in de Tora⁶ – de derde keer in dat verhaal van Mozes bij de brandende doornstruik. Al die drie keer staat er: èh^ejè imm^echá, dat is: èh^ejè met jou, Ik ben met jou.

In de Midrasj wordt dit vers mooi uitgelegd:

Rabbi Abba ben Mammel zei: God zei tegen Mozes: "Jij wilt mijn Naam weten. Nou, Ik wordt genoemd overeenkomstig mijn werk; soms word ik genoemd *Almachtige God, Heer der legermachten, God of Heer*. Als ik oordeel over schepselen dan wordt ik *God, אֱלֹהִים, ellohíem*, genoemd – dat woord wordt ook wel vertaald met rechters (zoals bijvoorbeeld in Exodus 21:6). Als ik oorlog voer tegen de goddelozen wordt ik *Heer der legermachten, הַיְיָ צְבָאוֹת, addonáj ts^eva'óót*, genoemd. Als ik het oordeel voor de zonden van een mens opschoort, wordt ik *Almachtige God, אֵל שַׁדַּדַּי, eel sjaddáj*, genoemd. En als Ik barmhartig ben voor Mijn wereld wordt ik *Addonáj* genoemd (het tetragrammaton) want *Addonáj* verwijst naar het attribuut van barmhartigheid, zoals

⁶ Genesis 26:3, 31:3, Exodus 3:12

er is gezegd: *HEERE, HEERE, God, barmhartig en genadig, geduldig en rijk aan goedertierenheid en trouw* (Exodus 34:6). Dus Ik ben die Ik ben krachtens Mijn daden.

Ofwel: God openbaart zich aan de mens steeds op andere manieren en daar hoort steeds een andere Naam bij. Maar de essentie is steeds: God is er bij.

En nu de vraag: is dat *Èh^ejè* een Naam van God? Jazeker. En wat zegt die Naam dan over God? Het zegt iets over hoe God zich manifesteert – of weer preciezer gezegd: hoe de mens Gods manifestatie ervaart. Het zegt dat de mens God ervaart als een God die er in heel het gebeuren hier op aarde, in heel jouw geschiedenis, steeds bij is. Actief: Hij is erbij betrokken.

En dan een moeilijke vraag: zegt het iets over het wézen van God?

Je zou misschien denken van wel. Want bij ons mensen is dat vaak zo. Zoals wij ons manifesteren, zegt veel over wie wij zijn. Natuurlijk kunnen we ervoor kiezen om ons heel anders voor te doen dan we zijn.

Het was vandaag Poerim en dat gaat daar onder andere over. Met Poerim draagt iedereen een masker, want in het begin van het verhaal lijkt niets wat het is: Haman lijkt de koning te willen helpen, Esther vertelt niet wie ze werkelijk is, Mordechai ook niet ... Maar dan gaan de maskers af. Haman blijkt uit te zijn op macht en is er helemaal niet voor de koning. Esther blijkt een Joodse te zijn die haar volk redt en ook de rol van Mordechai wordt duidelijk.

Wij mensen kunnen ons anders voordoen, maar dat komt eigenlijk altijd uit. Hoe anderen jou zien, zegt ook altijd wel íéts over wie jij bent.

Maar geldt dat ook voor God? Zou God niet helemaal Zélf kunnen kiezen hoe Hij zich aan ons manifesteert? Of heeft God ook die beperking dat Hij dat wel kan proberen, maar dat dat toch nooit helemaal lukt? Is God niet almachtig? Zijn Gods wegen niet veel hoger dan onze wegen en Zijn gedachten niet hoger dan de onzen (Jesaja 55:9)? Met andere woorden: wat kunnen wij ooit over Gods wézen zeggen?

Waar wij iets over kunnen zeggen, is over Gods manifestatie: hoe Hij zich aan jou en aan mij openbaart. En toch, zo zei Hirsch, ook al missen we als mens de kwintessens van de waarheid, ons inzicht bevat toch een fractie van de waarheid – daar mogen we op vertrouwen.

En wat het volk Israël in dit verhaal moest weten, was dat de Eeuwige erbij zou zijn, bij die hele bevrijdings-operatie. Het was geen God hoog in de hemel, geen God die alleen met Mozes praatte, maar het was een God die mét ze zou zijn, in dat gebeuren zou God met het héle volk zijn.

Kijk, en dan vind ik het zo prachtig dat die naam *adám*, jouw en mijn naam, dat dat een opdracht is om te lijken op God. Wij moeten gaan lijken op *èh^ejè*. Jij en ik moeten gaan zeggen: ik *bén*. Ik ben er voor jou, voor diegene die *nú* voor mij staat. Ik zit niet met mijn hoofd in mijn telefoon, ik zit niet met mijn hoofd bij wat ik morgen allemaal moet doen of met mijn gedachten bij mijn zorgen ... nee, ik *bén* er ook echt voor je.

HEERE

Maar Mozes moest niet alleen zeggen dat *èh^ejè* hem had gezonden. Hij moest óók zeggen:

Exodus 3:15: Toen zei God verder tegen Mozes: Dit moet u tegen de Israëlieten zeggen: De HEERE [Addonáj, Hasjém], de God van uw vaders, de God van Abraham, de God van Izak en de God van Jakob, heeft mij naar u toe gezonden. Dit is voor eeuwig Mijn Naam, dit is Mijn Naam ter gedachtenis, van generatie op generatie.

Eindelijk gaat het vanavond dan over *dé* Naam, Hasjém. Het is de Naam van God die het meeste in de Bijbel voorkomt – maar ... dus niet in het boek Esther; en trouwens óók niet in Prediker. En vaak wordt dan gezegd: ja, dat is *dé* Naam van God. Dat andere zijn allemaal aanduidingen, of titels, maar dit: de Eigennaam.

Die naam die Joden niet uitspreken maar waarvoor ze in plaats lezen: *Addonáj* – zal ik zo nog iets over zeggen. Trouwens, als je de NBG-vertaling hebt, lees je hier: *en zo wil ik aangeropen worden*. Maar in het Hebreeuws staat er *זכרתי*, *w^ezè zichrié*: *w^ezè*, en dit, *zichri*, mijn gedachtenis. Het is niet aanroepen, uitspreken, het is iets innerlijks: gedenken, memoreren, over mediteren, er acht op slaan. Dat zo.

Eerst even over dat aanduiding versus eigennaam: dat is heel erg gedacht vanuit dat Griekse denken, een eigennaam alles maar uniek te kunnen benoemen, te identificeren: dit ben ik, dat ben jij, dat zijn alle onderdelen van de schepping, en *dáár* ... *dát* is God. En niet zomaar God, maar helemaal uniek – als of er meerder goden zijn – heeft Hij ook nog een naam, namelijk ...

Maar je ziet dat ik al een probleem heb. Want inderdaad kan ik mijzelf en jou en al die schepsels allemaal aanwijzen, maar waar is God? Overall! God kun je helemaal niet aanwijzen en je kunt Hem dus ook niet benoemen zoals je dat met al het andere hier op aarde wel kunt. Dus is die Naam wel een eigennaam van God?

Ik denk dat ook voor deze naam geldt – deze Naam die verreweg het meeste wordt gebruikt voor God: het geeft weer hoe God zich manifesteert.

Zoals we net zagen in de Misjna verwijst deze naam naar het attribuut van barmhartigheid. En dat vind ik heel mooi. Want een barmhartige is niet iemand die alleen maar aanwezig is – stond erbij en keek ernaar – maar dat is iemand die actief betrokken is.

Deze naam wordt voor het eerst in de Tora gebruikt in het tweede scheppingsverhaal.

Genesis 2:4: *Dit is wat uit de hemel en de aarde voortkwam, toen zij geschapen werden. Op de dag dat de HEERE God aarde en hemel maakte ...*

En Hirsch merkt in zijn commentaar op dit vers over deze Naam van God op:
Deze Naam drukt het geheim van Gods wezen uit – en dat blijft voor ons altijd onpakbaar; desalniettemin moeten we proberen de betekenis van Zijn Naam proberen te begrijpen.

Een geheim ... dus als de Misjna zegt dat deze Naam verwijst naar Gods attribuut van barmhartigheid, dan is dat wel een goede poging om die Naam te begrijpen, maar moeten we toch zeggen dat het slechts een póging is. Gods wézen is en blijft voor ons onpakbaar, ongrijpbaar en onbegrijpelijk.

Niet bekend?

In het verhaal van Mozes gaat God zich nú ook met deze Naam bekend maken aan het volk. Maar ... deze naam kenden ze toch al? Ze kenden al een aantal Namen van die *God van hun vaders*, want al aan Abram had God zich bekend gemaakt met zijn vierletterige naam Addonáj (Genesis 12:8) en met zijn naam Almachtige, אֵל שַׁדַּי, *eel sjaddáj* (Genesis 17:1). Nou ... iets verder in Exodus lezen we:

Exodus 6:1-2: ¹ *Toen sprak God tot Mozes en zei tegen hem: Ik ben de HEERE.* ² *Ik ben aan Abraham, Izak en Jakob verschenen als God de Almachtige, maar met Mijn Naam HEERE ben Ik hun niet bekend geweest.*

Dat moeten we eerst even ophelderen:

Toen God zich openbaarde aan Abraham als de Almachtige, werd Abraham nageslacht beloofd, ook al was dat menselijk gezien vanwege Abrahams en Sara's hoge leeftijden onmogelijk. De Almachtige is God die voorziet.

De keer daarna dat die naam wordt genoemd in de Tora is als Izak tegen zijn zoon Jakob zegt:

Genesis 28:3: *En moge God, de Almachtige, je zegenen, en je vruchtbaar en talrijk maken, zodat je tot een menigte van volken zult worden.*

En als Jakob aan het einde van Genesis zijn zoon Jozef zegent, gebruikt hij deze naam weer en zegt onder meer:

Genesis 49:25: *... door de God van je vader, Die je zal helpen, en door de Almachtige, Die je zal zegenen met zegeningen uit de hemel van boven, met zegeningen uit de watervloed, die beneden ligt, met zegeningen van borsten en baarmoeder.*

Het woord שַׁדַּי, *sjaddáj*, dat met *Almachtige* wordt vertaald, is verwant met שָׁד, *sjad*, *borst*, zoals hierboven gebruikt. Net zoals moederborsten een zuigeling voeden en net zoals een zuigeling volledig van de zorg van zijn moeder afhankelijk is – je zou kunnen zeggen dat een moeder in de ogen van een zuigeling almachtig is – zo is *Sjaddáj* de Almachtige die zijn kinderen geeft wat ze nodig hebben.

Dus díé Naam, *eel sjaddáj*, die kende het volk. Ze hadden erváren dat God zo was.

Maar hoe zit het dan met die andere Naam? Want Abraham had die naam wel gebruikt. Waarom wordt er toch gezegd dat God hen niet bekend was met díe naam?

Dat is omdat ze God tot die tijd nog niet als Barmhartige hadden ervaren. God had zich in heel die geschiedenis tot nu toe nog niet zo aan hen getoond. Het volk was in slavernij ontstaan en God was niet bepaald barmhartig voor ze geweest. Ze konden niet echt zeggen: Hij is.

Want dat betekent die Naam. In het Hebreeuws schrijf je *de HEERE* bijna hetzelfde als dat *èh^ejè*: יה-וה-י. En het is ook vergelijkbaar, het wordt hier in de tekst als synoniem gebruikt: Mozes is zowel door *èh^ejè* als door *Hasjém* gezonden, staat er. *Ik ben* en *Hij is*. Eerste en derde persoon.

En van deze Naam – *Hasjém* – zegt de Eeuwige: יה-שמי לעלם וזה זכרי, *zè-sj^emie l^eoláám w^ezè zichrié, dit is mijn Naam voor eeuwig en dit is Mijn gedachtenis*.

Dít is zijn Naam voor eeuwig – al die andere aanduidingen zijn tijdelijk. Of subjectief. De één ervaart God als liefdevolle Vader, maar een ander kan dat misschien helemaal niet voelen. Een ander ervaart God als Rechter of als Beproefer. En het verschilt per situatie of tijd waarin je je bevindt. Dus al die namen zijn niet voor eeuwig.

Maar *Hasjém*, dát is zijn Naam voor eeuwig – of je dat nu ervaart of niet. En zo is ook Zijn gedachtenis, als Degene die er altijd bij is. Daarom komt déze naam ook het meeste voor in de Bijbel.

Vind ik mooi: de Rotterdamse rabbijn Reisel vertaalde deze naam met: de Paraatblijkende.

Maar het is meer dan alleen maar Degene die er altijd bij is. Het is veel meer het Zijn zélf, de bron van leven. *Ellohiém* is God die zich openbaart als Schepper, *èh^ejè* is de Ik ben. Maar ook jij kunt een *ellohiém* zijn en ook jij moet een *ik ben* zijn. Maar *Hasjém* is Gods openbaring als het bestaan zélf, het voortdurend laten bestaan van alles wat er is. Hij is, Hét is. Dat kunnen wij niet zeggen.

Uitspraak

Onvermijdelijk komen we dan op de vraag: hoe spreek je deze Naam van God uit? Maar dan zou ik gelijk willen vragen: waarom wil je die Naam zo nodig uitspreken? Omdat je God bij Zijn Eigenaam wilt noemen, misschien.

Maar als je voor de koning staat, hoe noem je hem dan? Willem? Nee toch!? Waarschijnlijk zelfs geen koning. Je zegt – met nog meer eerbied: "Majesteit". Hoe noemt een kind zijn ouders? Bij de naam? Ja, tegenwoordig soms wel, maar over het algemeen, en zeker vroeger, was dat zéér ongepast. Brutaal. Vader en moeder, papa en mama, dat zegt een kind.

Zelfs een leraar of lerares noem je niet bij haar voornaam, maar dan is het: meneer Pietersen, mevrouw De Bruin.

Iemand bij zijn naam noemen doe je alleen maar als je écht op hetzelfde niveau staat en dat ook met elkaar hebt afgesproken: "mag ik je Bert noemen". Staan wij ooit op hetzelfde niveau als God?

Maar goed, ik heb net gezegd dat het geen eigennaam is. Nee, maar het is wel een machtige Naam, een heerlijke en een ontzagwekkende Naam. Zo staat in

Deuteronomium 28:58: Als u al de woorden van deze wet die in dit boek geschreven zijn, niet nauwlettend houdt, door deze heerlijke en ontzagwekkende Naam, de HEERE, uw God, te vrezen ...

Wat is heerlijk? In het Hebreeuws is het הַנִּכְבָּד, *hannichbád*, dat is van כָּבֵד, *kavééd*, en dat betekent *gewichtig, zwaar, eer*. Vroeger, toen er nog rangen en standen waren, was heerlijk iets dat de "hogere heren" betrof –héér-lijk – dus van de heren, niet het gewone volk. Het is dus niet heerlijk, zoals je kan zeggen dat je heerlijk hebt gegeten, of een heerlijke middag hebt gehad. Een heerlijke naam is een gewichtige, eervolle naam. Een heerlijke en ontzagwekkende Naam. Per definitie niet op hetzelfde niveau als waarop wij staan.

Ja, maar toch ... vroeger deden ze dat ook, deze naam uitspreken, dat kun je duidelijk lezen in de Bijbel. Dat klopt, maar dat is geen reden.

Ja, maar ... er staat toch van bijvoorbeeld Abram toen hij in Kanaän aankwam:

Genesis 12:8: ... Daar bouwde hij voor de HEERE een altaar en riep de Naam van de HEERE aan.

En bovendien staat er in

Joël 2:32: Het zal geschieden dat ieder die de Naam van de HEERE zal aanroepen, behouden zal worden.

Maar wat Abraham letterlijk deed: וַיִּקְרָא בְשֵׁם יְיָ, *wajjiqrá b^esjeem addonáj*, en hij riep in de naam JHWH, of mét de naam JHWH. En zo staat het ook in Joël: *mét de naam JHWH*. Wat betekent dat?

Volgens Hirsch betekent het niet dat Abram daar Gods naam stond uit te roepen. Waar zou dát goed voor zijn. Hirsch verklaart:

Het betekent [dat Abram] mensen oproept of uitdaagt in de Naam van de Eeuwige. Iemand die roept in de Naam van God is niet zozeer een prediker die Gods bestaan uitroept; zijn doen is niet zozeer om kennis van God te onderwijzen of promoten, maar om Gods koningschap te verkondigen. Hij maakt hen de relatie tussen de mensheid en God duidelijk en wat God verwacht van de mens.

Als je wilt roepen in of met de naam van de Eeuwige, of, zoals Paulus in Romeinen 10:9 zegt, waar hij deze tekst uit Joël toepast op Jesjóea, met de mond de Heere Jesjóea wil belijden, dan betekent dat: getúígen van Wie Hij is, welke relatie je met Hem hebt, hoe

Hij de Koning is van jouw leven. Dáár gaat het om. – De naam Jesjóéa betekent: God redt. Getuig daarvan.

Abram en David spraken deze naam misschien uit in hun gebeden. Maar is dat dan voor ons een reden om ook nu op zoek te gaan naar de uitspraak van die naam? Ik vind van niet. Je weet toch niet hoe dat moet, ga je niet verheffen boven het Joodse volk en eigenwijs proberen aan te tonen hoe je die Naam zou moeten uitspreken. Of ze irriteren, ze afstoten, afstand scheppen omdat jij die Naam zo nodig wel moet uitspreken. Heb je dan wel genoeg ontzag voor deze heerlijke, gewichtige ontzagwekkende naam?

Als je een voorbeeld aan David en Abram wil nemen, ga dan de mensen oproepen tot een relatie met God. Dat is ook de opdracht voor Israël, zegt Hirsch:

... niets anders dan te roepen in de naam JHWH: het hart van de mens te laten ontwaken en de mens bewust te maken van zijn werkelijke roeping en van zijn relatie met God.

In al die pogingen om uit te vinden hoe we deze Naam moeten uitspreken, zie ik vaak een stuk controle willen hebben terug. We willen het vatten. Dat past zo bij het Griekse denken: als je iemand naam kent, dan kun je diegene in een vakje plaatsen, in een systeem zetten, hem identificeren. Maar de Eeuwige, de bron van het bestaan, is nooit te vatten voor de mens. Niet te bevatten, niet te benoemen. Dus geen naam te geven, in onze betekenis van naam. Maar het is een gedachtenis, iets om mee bezig te blijven. Daarom vind ik het ook mooi dat deze Naam juist níét wordt uitgesproken – een Naam anders dan álle namen. Gods wezen is een mysterie, onnoembaar.

Benoem wie God voor je is, hoe Hij zich aan je toont. In de Bijbel zien we dat ook. Hagar geeft God bijvoorbeeld zélf een naam:

Genesis 16:13: *En zij gaf de HEERE, Die tot haar sprak, de naam: U bent de God Die naar mij omziet!* [אֱלֹהֵי רֹאִי, eel rò'íé] *Want zij zei: Heb ik hier dan Hem gezien Die naar mij omgezien heeft?*

Ook Abraham doet dat:

Genesis 21:33: *En Abraham plantte een tamarisk in Berseba, en hij riep daar de Naam van de HEERE, de eeuwige God, aan* [je kunt ook lezen: en hij riep in de naam van HaSjém: אֱלֹהֵי עוֹלָם, eel oláám, Eeuwige God].

Na de strijd tegen Amalek,

Exodus 17:15: *En Mozes bouwde een altaar en gaf het de naam: De HEERE is mijn Banier!* [je kunt ook lezen: en hij proclameerde Zijn naam: אֲדוֹנָי נִסִּי, addonáj nissíé, *Addonáj mijn Banier*]

Het gaat niet om de uitspraak maar om Wie Hij is voor je. En daar mogen we een voorbeeld aan nemen, gaan lijken op God, voor de ander – we worden zélf een openbaring van God, voor de ander. De mens die lijkt op God is zélf tot manifestatie van God geworden! Als we dat doen, en als we gaan lijken op de Hasjém door er écht te zijn

voor de ander, als je het wonder van het Zijn zélf beseft, dán is Gods Naam inderdaad een machtige en ontzagwekkende Naam op de aarde.

In Gods naam

Ik denk dat dat ook onze opdracht is. En als we dat niet doen, waarom zijn we hier dan nog. Dat is net als bij de profeten, die spraken in Gods Naam. Niet dat ze de hele dag Gods naam aan het zeggen waren. Maar zij spreken de woorden die God hen geeft te spreken. En spreken ze iets anders in Gods Naam, dan sterven ze.

Deuteronomium 18:20: Maar de profeet die overmoedig handelt door een woord in Mijn Naam te spreken dat Ik hem niet geboden heb te spreken, of die in de naam van andere goden spreekt, die profeet zal sterven.

Met andere woorden: een profeet die in Gods Naam spreekt, vertegenwoordigt op dat moment God, is Gods mond. Zo moeten wij God manifesteren door op Hem te lijken.

In Mijn naam, in het Hebreeuwse בְּשֵׁמי, *bisjmié*, in of met mijn naam. Dan hoeft je Zijn naam niet per se te noemen. Als ik u de groeten doe namens mijn vrouw, dan hoeft ik u ook niet te vertellen hoe ze heet. Wat dan alleen belangrijk is, is dat het mijn vrouw is, dat ik een relatie heb met haar. En als ik u de groeten namens haar doe, moet ik wel zeker weten dat dat ook is wat zij wil.

In Jesjóea's naam

En zo kom ik dan tot slot bij het bidden in Jesjóea's naam. Eigenlijk precies hetzelfde. In het Johannes-evangelie gaat het een aantal keer over het aan de Vader vragen in Jesjóea's naam. Dit is een vragen niet vanuit jezelf, vanuit je eigen begeerten, maar een begeren dat je namens Jesjóea doet.

Johannes 14:13-14: ¹³ En wat u ook zult vragen in Mijn Naam, dat zal Ik doen, opdat de Vader in de Zoon verheerlijkt zal worden. ¹⁴ Als u iets vragen zult in Mijn Naam, Ik zal het doen.

Dit is niet zomaar een losse instructie. Als je de context leest, Johannes 14, zie je dat het gaat om mensen die in Jesjóea geloven, dat is: op Hem vertrouwen, de werken doen die Jesjóea doet en Zijn geboden onderhouden. Het is een gesprek dat Jesjóea heeft met zijn volgelingen, vlak nadat ze de sedermaaltijd hebben gevierd. Ze zijn met elkaar naar buiten gegaan, de nacht in, en daar heeft Jesjóea dit gesprek met ze.

Het gaat dus over mensen die een vertrouwde omgang met Jesjóea hebben, Hem heel goed kennen en weten wat Jesjóea wil. Als die mensen aan de Vader vragen, wat Jesjóea in die situatie zou vragen, dan geeft de Vader het ze. Dat is dus vragen wat Jesjóea zou willen, niet wat zij zélf zouden willen.

Het is dus niet een formule om te krijgen waar je om bidt – als je maar aan je gebeden toevoegt "om Jesjóea's wil", of "in Jesjóea's naam", dan komt het wel goed. Die formule is in feite helemaal niet belangrijk. De opdracht om te bidden in Jesjóea's naam is niet

dat je voortaan aan al je gebeden "in Jesjóea's naam" moet toevoegen. Maar waar het om gaat is dat je bidt zoals Jesjóea dat zou doen. Dus dat je eerst te rade gaat: wat zou Jesjóea hebben gevraagd in dit geval. Als je dat doet, dan vertegenwoordig je op dat moment, op die plaats, Jesjóea. Daar gaat het om, niet om de precieze woorden die je dan gebruikt, daar prikt de Vader toch feilloos doorheen. En trouwens: ook anderen prikken daar doorheen. Dus ook voor de ander hoeft je echt niet dat "in Jesjóea's naam" toe te voegen.

Dan nog een laatste opmerking over de naam Jesjóea. We lezen:

Jesaja 7:14: *Daarom zal de Heere Zelf u een teken geven: Zie, de maagd zal zwanger worden. Zij zal een Zoon baren en Hem de naam Immanuel [עִמָּנוּ אֵל, immánoe eel, met ons (is) God] geven.*

Zie je wat een prachtig antwoord dat is op HaSjém? HaSjém: Hij is. Met ons is God.

Maar in het Nieuwe Testament lezen we dat een Engel tegen Maria zei: *en u zult Hem de naam Jezus geven, want Hij zal Zijn volk zalig maken van hun zonden* (Matthéüs 1:21).

Dus in letterlijke zin heeft Jesjóea deze profetie niet vervuld. Maar ook Jesjóea is een openbaring van de Eeuwige. En die openbaring kent vele namen, die allemaal iets laten zien van hoe Hij zich manifesteert.

De kern van dit hele betoog is dus: lijk op God, wees Zijn manifestatie voor de ander door er voor die ander te zijn. Wees een *ik ben*.